

NĚKTERÉ PROBLÉMY SOUDOBÉHO VELENÍ

Vývoj velení ve spřátelených armádách socialistických států sdružených ve Varšavské smlouvě, tedy i v ČSLA, v poválečných letech ovlivňovaly zkušenosti, které získala Sovětská armáda v nejstrašnější válce lidských dějin — ve válce proti fašistickému Německu a jeho spojencům. Tyto zkušenosti v oblasti velení zobecňovaly poznatky z přípravy a vítězného vedení velkých operací sovětských vojsk. Měly zásadní vliv na stanovení obsahu a rozsahu funkčních povinností velitelů a štábů všech stupňů velení a na metody jejich práce. Byla vodítkem při určování nejvhodnější organizační struktury jednotlivých štábů. Na jejich základě byly určovány normy pro rozmisťování a přemisťování jednotlivých míst velení a stanoveny nejvhodnější metody velitelů a štábů při velení vojskům v poli.

Současně se velení vyvíjelo v plném souladu s rozvojem socialistické vojenské vědy, teorie i praxe ozbrojeného zápasu, v souladu s prostředky ozbrojeného zápasu a způsoby jeho vedení. Do vývoje jeho teorie i praxe v plné míře zasáhly nové bojové prostředky zaváděné do ozbrojených sil, zvláště jaderné zbraně. Vedle jaderných zbraní to pak byla plná motorizace a mechanizace pozemních vojsk, kvalitativní změny ve výzbroji a bojové technice všech druhů vojsk a podstatné zvýšení možností spojovacích prostředků. V ozbrojených silách se trvale odrážel a odráží vliv probíhající vědeckotechnické revoluce, která prostřednictvím vědy a techniky ovlivnila charakter ozbrojených sil, teorii i praxi vojenského umění. Vskutku revoluční změny, k nimž v rámci tohoto celkového vývoje došlo a stále dochází, se plně odrážejí v celé oblasti velení a jsou příčinou toho, že význam velení v ozbrojeném zápase nesmírně stoupl.

Soudobý ozbrojený zápas je charakterizován hlavně rozsáhlostí válčič, masovým nasazením vysoce mobilních vojsk různého druhu a určení, používáním účinných prostředků palby prakticky neomezeného dosahu, vysokými tempy bojové činnosti vojsk, podstatným zkrácením doby přípravy i vedení bojové činnosti a náhlými zvraty situací v jejím průběhu. Část pozemních vojsk využívá

k vedení bojové činnosti i vzdušného prostoru. Všechny tyto skutečnosti značně ztížily podmínky pro velení vojskům. Požadavky pevného řízení soudobého mnohotvárného ozbrojeného zápasu nutně vedou k závěru, že **soudobost ozbrojených sil ke každému konkrétnímu času je nutné v nynějších podmínkách hodnotit nejen podle stupně všestranné kvalitativní hodnoty lidského prvku, vybavení moderními prostředky boje a bojovou technikou a všestranného zabezpečení, ale i se zřetelem na kvalitu velení.**

Ztratily snad v soudobých podmínkách válečné zkušenosti Sovětské armády význam? Již mnohokrát bylo řečeno, že nikoliv. Těchto zkušeností musíme však využívat promyšleně a ne ortodoxně a musíme je přizpůsobovat novým podmínkám přípravy a vedení ozbrojeného zápasu.

Největší možnost konfrontace válečných zkušeností se soudobými požadavky, s charakterem soudobého ozbrojeného zápasu v rámci spřátelených armád Varšavské smlouvy, mají ozbrojené síly Sovětského svazu. Mají všechny soudobé bojové prostředky i všechny druhy ozbrojených sil, což jim umožňuje komplexně řešit všechny problémy a ověřovat teoretické závěry na mnoha cvičeních různého druhu i rozsahu. Naši armády, stejně jako ostatním armádám států Varšavské smlouvy, předává pak Sovětská armáda již ověřené a s minulostí zkonfrontované závěry. To umožňuje, aby všechny armády států Varšavské smlouvy byly ve všech směrech trvale na výši požadavků soudobosti. Tímto způsobem je také docilováno stále vyšší kvality Spojených ozbrojených sil států Varšavské smlouvy, jak to vyžadují zájmy obranyschopnosti celého našeho tábora. To vše platí v plné míře i o oblasti velení.

V poválečných letech byl vývoj velení vzhledem k novým okolnostem — mimo trvale přehodnocovaných válečných zkušeností Sovětské armády a mimo nových kvalit ozbrojeného zápasu, zákonitě ovlivňován i podmínkami mírové přípravy velitelů, štábů a vojsk. Skutečnou praxí vojenství je však ozbrojený zápas. Jak ale zcela konkrétní zkušenosti ukazují, ne každá válka může být zdrojem trvalejších, všeobecně platných zkušeností.

Přestože, díky mírové politice Sovětského svazu a všech států našeho tábora, svět od poslední světové války neprošel další podobnou zkouškou, došlo od r. 1945 k řadě válek vyprovokovaných imperialisty s cílem zabránit dalšímu šíření socialismu v různých částech světa. Všechny tyto války však byly omezeny jak co do prostoru, tak i co do počtu zúčastněných států a jejich válečného potenciálu, množství a druhu použitých sil a prostředků. Na druhé straně si v těchto válkách přezkušovaly imperialistické státy nové druhy konvenčních zbraní a bojové techniky různého druhu. Přispěly, z našeho hlediska vzato, k poznání nových druhů a bojových možností prostředků ozbrojeného zápasu i způsobů jeho vedení naším předpokládaným nepřítelem. Vyhodnocených zkušeností z těchto válek využíváme v přípravě našich velitelů, štábů i vojsk. Mohou sloužit ke konfrontaci existujícího stavu s potřebami reálné praxe ozbrojeného zápasu. Umožňují nám lépe poznat nepřítele a učinit si konkrétnější představu o jeho přípravě k vedení totální války proti státům našeho tábora. Přesto však jde pouze o dílčí poznatky, o dílčí zkušenosti, neboť v žádném z proších ozbrojených konfliktů nedošlo ke střetnutí takových ozbrojených sil, jaké dnes představují ozbrojené síly našeho tábora integrované ve Varšavské smlouvě a ozbrojené síly imperialismu organizované v NATO. Proto jsou pro nás zkušenosti z omezených válek vedených od r. 1945 pouze dílčími, byť i velmi cennými, doplňky pro řešení obsahu mírové přípravy vojsk. To plně platí i pro oblast velení.

Mírová příprava velitelů, štábů a vojsk je, vedle svých kladných rysů, charakterizována i řadou omezujících faktorů, které mají určitý vliv na celkový dosažený stupeň jejich přípravy. Jsou to zejména:

- používání omezených sil a hlavně prostředků;
- omezená doba trvání bojové činnosti a prostorová omezení;
- simulování bojové činnosti a jejího konkrétního vlivu na vojska i orgány velení;
- vytváření optimálnějších podmínek pro vojska i orgány velení, než by tomu bylo ve skutečném boji (např.: doba trvání simulované činnosti, materiální vybavení, péče o lidi a techniku, neexistuje reálná úhroza ztráty života, není možné navodit reálné stressové situace ap.);
- nemožnost simulovat v oblasti psychiky lidí podmínky skutečné války jako takové i s jejími vlivy na zápolí a zpětně na bojující vojska;
- všechna cvičení probíhají na území vlastního státu nebo spřátelených států, atp.

Právě v oblasti různých omezení a zkreslených podmínek, které jsou neodlučitelnými jevy mírové přípravy (a našla by se jistě i celá řada dalších), spočívá zásadní rozdíl mezi mírovou přípravou a skutečným ozbrojeným zápasem na život a na smrt. Tento rozdíl by se v případné válce vedené proti silnému a moderně vyzbrojenému nepříteli, s nímž nás již v míru rozděluje třídní nepřátelství, ještě zvětšil v důsledku rušivých vlivů různého druhu, které působí na psychiku lidí a způsobují pokles jejich odolnosti.

Zkušenostem velitelů a štábů Sovětské armády z druhé světové války a zkušenostem získaným v poválečné době, v době mírové přípravy ozbrojených sil, odpovídá i přijatá jednotná metodika práce velitelů a štábů při přípravě a vedení bojové činnosti. V období přípravy bojové činnosti jde zvláště o vypracování objektivních podkladů pro optimální rozhodnutí velitele. V období vedení bojové činnosti jde zvláště o její usměrňování ke splnění stanovených úkolů a cílů v duchu celkového zámyslu velitele s přihlédnutím k vývoji situace. Přitom nedílnou součástí činnosti v obou obdobích je i řešení otázek všestranného zabezpečení.

Přijaté a vžitě metody práce velitelů a štábů odpovídají vyhodnoceným názorům o nejpravděpodobnějším charakteru ozbrojeného zápasu v průběhu možné války mezi táborem socialismu a táborem imperialismu. Charakter tohoto zápasu by vycházel hlavně z podmínek, které jsou dány v první řadě jeho třídní podstatou, dále charakterem ozbrojených sil válčících stran a stupněm jejich soudobosti v době zahájení války. Proto se v těchto metodách odráží i vysoká mobilnost soudobých ozbrojených sil, jejich vysoké nasycení účinnými prostředky ničení, jejich organizační struktura včetně struktury štábů a vysoký stupeň všestranné připravenosti lidí.

Organizační struktura štábů všech stupňů velení vznikla v průběhu dlouhodobého vývoje. Nynější struktura odráží dosažený stupeň poznání, je plně poplatná možnostem státu a má proto své klady a své zápory. Soudobé štáby, zvláště štáby svazů a svazků, jsou velmi početné a jsou vybaveny množstvím různorodé techniky. Jejich úkol se v průběhu doby nezměnil — jsou orgány velitelů při uskutečňování velení. Stupeň vybavení štábů a jimi organizovaných míst velení různorodou technikou (hlavně spojovacími prostředky, prostředky mechanizace a automatizace velení, mobilními štábními pracovišti) ovlivňuje metody jejich práce i metody práce velitelů, ovlivňuje i jejich schopnost velet podřízeným vojskům v celém průběhu ozbrojeného zápasu.

Jedním ze základních principů výstavby ozbrojených sil socialistického státu je princip nedílné velitelské pravomoci, vycházející ze stranických základů. Již název princip ukazuje, že velitel nese před stranou a před socialistickou vlastní plnou osobní odpovědnost za správné řízení podřízených vojsk v boji. K tomu, aby měl kdykoliv k dispozici potřebné informace, má svůj orgán — štáb. Každý velitel má však některé specifické vlastnosti, které se odrážejí v jeho pracovních metodách. Je proto zákonité, že každý velitel vtiskne metodě práce svého štábu určitý ráz, i když zpravidla nemění přijatou metodiku práce vcelku.

Na přijaté metody práce má v dnešní době mimořádný vliv vědeckotechnická revoluce. Její vliv se projevuje v zavádění různých prostředků mechanizace a automatizace štábních prací do systému velení. Některé z těchto prostředků, zvláště samočinné počítače, jejichž používání v oblasti velení se velmi velementně prosazuje, mohou ovlivnit i metody práce velitelů a štábů vcelku. Konkrétně samočinné počítače mohou značně zefektivnit proces sběru, zpracování a vyhodnocování informací, mohou značně usnadnit rozhodovací proces atd. Při vytvoření nutných předpokladů (hlavně v přípravě lidí) mohou tyto prostředky přispět k značnému zefektivnění práce štábů, zbavit je mnoha manuálních činností a co je hlavní — zefektivnění práce se projeví ve značné úspoře času. Nutná změna metod práce velitelů a štábů (a změny organizačního charakteru ve štábech) spojená se zaváděním těchto prostředků bude pouze odrazem požadavků, které soudobý ozbrojený zápas právě ve sféře času klade na velení.

Čas hraje v soudobém ozbrojeném zápase stále větší roli. Jeho vliv se mimořádně promítá i do oblasti velení, neboť hlavně v této oblasti lze ušetřit čas, který potřebují vojska a orgány zabezpečení k přípravě na plnění úkolů a pro jejich plnění. Dnes například nemůže zplánování operace a příprava jejího všestranného zabezpečení probíhat v době několika dnů, nebo dokonce týdnů. Objektivně předpokládaný charakter ozbrojeného zápasu nutně vyžaduje, aby například zplánování operace vševojskové armády — od doručení směrnic velitele frontu veliteli armády, netrvalo déle než 6 hodin, počítaje v to i plánovací činnost na stupni útvarů. Čas je tedy jedním z rozhodujících faktorů, který ovlivňuje činnost všech orgánů velení, metody práce velitelů a štábů, odráží se v požadavcích na stále vyšší mobilitu orgánů a prostředků velení, na vybavování míst velení technickými prostředky, jež umožní ušetřit čas v procesu velení, na vytváření optimálního pracovního prostředí atd.

Nynější stav velení neodpovídá plně předpokládanému charakteru soudobého ozbrojeného zápasu, bojové činnosti vojsk. Jsme svědky existence řady rozporů, které objektivně existují a které vyplývají z konkrétního stavu soudobých ozbrojených sil. Je to hlavně rozpor mezi možným dosahem a rozsahem účinků palby a schopností pozemních vojsk těchto účinků v nejkratším čase využít; jde o základní rozpor mezi možnostmi palby a možnostmi pohybu rozhodující části ozbrojených sil — pozemních vojsk. Z tohoto základního rozporu vyplývá i rozpor mezi požadavkem plnit úkoly v oblasti velení v minimálních časových rozpětích a mezi reálnými možnostmi orgánů velení tento požadavek splnit. Současně se vznikem tohoto rozporu se postupně začaly objevovat a projevovat tendence k jeho odstranění, k eliminaci jeho negativního působení na velení a k získání v oblasti velení maxima času pro potřeby vojsk.

Tendence, jejichž cílem je odstranit v maximální možné míře vše, co je příčinou rozporu mezi požadavky na velení a jeho možnostmi, vyúsťují v návrhy

řešení systému i procesu velení, metod práce velitelů a štábů, v návrhy na celkové zlepšení podmínek, v nichž je velení uskutečňováno. Mezi takové tendence patří zejména: tendence zvýšit odolnost míst velení a tím vytvořit podmínky k práci co nejméně rušené zásahy nepřítele (alespoň pro velitele a hlavních funkcionáře štábu); tendence vytvořit v oblasti techniky podmínky pro co nejširší využívání pojítek uvnitř i vně organizovaných míst velení bez potřeby zvláštních opatření k utajení; tendence k co nejširšímu používání prostředků automatizační techniky v procesu sběru, zpracování, vyhodnocování a evidence informací; tendence řešit velení pouze malým kolektivem nejlépe připravených funkcionářů a tím zpružnit velení zejména při vedení bojové činnosti a šetřit čas a upevnit nedílnou velitelskou pravomoc velitelů. Projevují se i další tendence, které však nesměřují k tak zásadním opatřením a proto se o nich nezmiňuji.

Ke všem těmto tendencím, k cílům, jež sledují, je třeba říci, že řešení problémů v oblasti velení vyžaduje vysoce citlivý přístup a vyhodnocování stavu objektivními vědeckými metodami, které umožňují dojít k objektivním závěrům. Současně je třeba na chystané změny připravit včas lidi, tj. velitele a funkcionáře štábu a změny uskutečňovat promyšleně. Výše uvedené tendence lze hodnotit jako správné a proto je i třeba hledat cesty jejich řešení.

Tak například je nyní v řešení problém zvýšení odolnosti míst velení. Řešení, které sledujeme, pomůže vyřešit otázku vhodné ochrany hlavních složek míst velení (viz Sborník operační správy ze srpna 1974).

Dříve či později budou vyřešeny takové spojovací prostředky, které umožní širší používání technických pojítek bez v podstatě manuálních pomůcek utajeného velení.

Prostředky automatizace budou místa velení vybavována v nepříliš vzdálené perspektivě a to povede ke skutečnému kvalitativnímu skoku v oblasti velení, k jeho význačnému zracionalizování.

Všechna ukázaná řešení jako reakce na požadavky objektivně správných tendencí jsou nutná, nemá-li se existující rozpor mezi požadavky na velení a jeho možnostmi dále prohlubovat.

Do této kategorie opatření lze zahrnout i hledání cesty k zlepšení pracovních podmínek modernizací používaných mobilních štábních pracovišť. I tento problém je ve stadiu řešení.

Některá z těchto opatření si zákonitě vyžádají nutné změny v pracovních postupech, v metodách práce velitelů a štábů, které bude nutné realizovat, aby metody práce odpovídaly nově vytvořeným podmínkám a aby v jejich vzájemných vztazích nevznikly nové rozpory.

Zvláštní tendencí, která se v oblasti velení již delší dobu projevuje, je tendence řešit úkoly velení vojskům v polních podmínkách a hlavně při vedení ozbrojeného zápasu, v průběhu bojové činnosti, co nejmenším počtem lidí, hlavně funkcionářů s nejvyšší pravomocí. Tato tendence je v podstatě velmi zajímavá a jak ukazují dále, není zcela nová.

Zkušenosti ukazují, že z nynějších početně velmi silných štábů se část jejich příslušníků přímo nepodílí na velení. Na druhé straně se však zvýšil rozsah požadavků na množství, přesnost a rychlost práce štábů vcelku. Tyto skutečnosti se staly příčinou vzniku dvou tendencí, z nichž zastánci jedné požadují snížit počet důstojníků ve štábech, zastánci druhé naopak požadují jejich počty zvýšit. Zástupci obou směrů mají pro své požadavky řadu zdůvodnění.

Sovětská autoři díla „Osnovy upravení vojskami“, jehož překlad byl pro ČSLA vydán péčí MNO v r. 1973, například říkají: „V soudobém boji se mohou úspěšně vyrovnat s velkým rozsahem úkolů jen ty orgány velení, které mají početně nevelký stav, jsou pohyblivé, jednoduché svojí strukturou, jsou v neustálé bojové pohotovosti...“. A citují dále: „Není žádnou novinkou, že čím více lidí se účastní plnění práce dané jedním cílem, tím složitější je organizace jejich činnosti, tím více času budou vyžadovat různé způsoby schvalování, posuzování a vzájemná výměna informací“.

V posledních letech máme možnost studovat paměti význačných sovětských vojevůdců z období druhé světové války. V těchto zajímavých a poučných dílech nacházíme mnohé, nad čím je třeba se zamyslet. Například maršál Sovětského svazu K. K. Rokossovij ve svých pamětech, které u nás vyšly v r. 1971, napsal několik vět o metodách práce štábu frontu, kterému velel. Citují: „... Útok připravoval celý náš kolektiv. Každý se snažil v rámci své funkce a pomáhal tím druhým. I v 2. Běloruském frontu jsem zavedl styl práce, který se osvědčil již dříve. Všichni jsme pobývali v jedné štábní místnosti, tam jsme společně posuzovali plány, přijímali rozhodnutí, poslouchali informace důstojníků, kteří se vrátili z bojových úkolů, diskutovali o různých návrzích, vyměňovali si zkušenosti z jednotlivých druhů vojsk a součinnosti mezi nimi. Tady se také vydávala nezbytná nařízení. Hlavní funkcionáři frontu byli díky tomuto systému neustále informováni o událostech na frontě a mohli na ně rychle reagovat. Neztráceli jsme čas svolávaním náčelníků a velitelů jednotlivých druhů vojsk a služeb a poslouchání dlouhých a úmorných hlášení. To co jsme byli ochotni přijmout v míru, ztratilo svou platnost ve válečných podmínkách. Pedantskému náčelníku štábu frontu A. A. Bogoljubovi to zpočátku nešlo moc pod nos. Není to prý podle řádů. Později musel přiznat, že pořádek, který jsem zavedl, lépe odpovídá bojovým podmínkám...“.

Je zřejmé, že například tímto zásahem do vžitých metod práce autor pamětí úspěšně řešil ve štábu frontu již tehdy platné základní charakteristické rysy velení jako je nepřetržitost, pružnost a do značné míry i pevnost. Velení vojskům bylo vysoce efektivní, bylo zajištěno maximální utajení připravovaných opatření, byla zajištěna neustálá bojová pohotovost velení. I na stupni frontu bylo velení maximálně „živé“ a byl získáván čas ve prospěch podřízených vojsk a štábů. A již v té době nebyly na hlavních směrech bojové činnosti vojsk frontů zvláštnosti denní tempa postupu 50–60 km.

V naší armádě se na operačních stupních velení v podstatě již vžila organizovaná střediska velení, jako konkrétní způsob řešení vlivu výše ukázané tendence velet vojskům s co nejmenším počtem osob a tím zpružnit a zefektivnit velení, šetřit čas a zvýšit úlohu velitele s nedílnou velitelskou pravomocí. Středisko velení (složené na operačních stupních z členů vojenské rady, přízvaných hlavních funkcionářů a minimálního počtu dalších důstojníků) umožňuje dosáhnout vysoké pružnosti velení, cílevědomější činnosti velitelů a její vyšší perspektivnosti. K tomu, aby středisko velení bylo skutečně pevným a rozhodujícím centrem velení, musí být dále zlepšovány podmínky pro práci všech funkcionářů, kteří jsou do něho začleňováni. Dále je třeba zvýšit odolnost tohoto centra velení. Je třeba zabezpečovat, aby funkcionáři střediska velení byli průběžně seznamováni s vyhodnocenými informacemi o situaci, aby měli trvalý přehled o celkové situaci, aby měli možnost stanovit objektivní prognózy jejího vývoje a vydávat v nejkratším čase tomu odpovídající rozhodnutí. To také na druhé straně vyžaduje, aby funkcionáři střediska velení nedostávali informa-

ce celkově malého významu a aby nebyli zatěžováni podružnými úkoly. Jejich vysoká odborná a politická připravenost, trvalá znalost situace a objektivních předpokladů jejího vývoje jim umožní bez nesnází a hlavně bez rozsáhlých konzultací řešit základní otázky velení vojskům. Tyto otázky je třeba trvale sledovat; je však třeba vzít v úvahu i některé podmínky, které mohou zkreslovat možnosti tohoto řešení. Konkrétně: podmínky mírové a polní přípravy velitelů a štábů vedou k tomu, že zvláště při velitelско-штábních cvičeních jsou cvičící uváděni do určité základní situace, která ne vždy je jim dříve známa. V průběhu takových cvičení je často používáno metody operačních skoků, z nichž některé znamenají vznik nové situace, která podle stupně velení má buď konkrétní, ale také často značně vzdálenou souvislost s předcházející situací. Není tedy plně zachována kontinuita průběhu bojové činnosti vojsk, který v podmínkách skutečné války velitelé i štáby všech stupňů trvale sledují a více méně podrobně (na svém stupni) znají. To jim pak umožňuje reálně předvídat další vývoj a rozhodovat se na základě známé situace bez vyslýchání vševyčerpávajících návrhů různých funkcionářů. To má ovšem vliv i na užívané metody práce, na délku času potřebného k realizaci jednoho úplného cyklu velení (sběr a vyhodnocení nutných informací, rozhodování, doručení rozhodnutí podřízeným, kontrola). V tomto směru lze předpokládat, že skutečné bojové podmínky vytvoří lepší podmínky pro činnost všech velitelů a štábů a specificky pak pro středisko velení.

S nedostatky je však třeba v mírové přípravě počítat a to si musí funkcionáři štábů uvědomovat. Na druhé straně však nebude sběr a vyhodnocování informací v podmínkách skutečné války tak jednoduchý, neboť informace o situaci vlastních a hlavně nepřátelských vojsk nebudou z mnoha důvodů ucelené. Zvláště informace o nepříteli nebudou často úplné, budou kusé a budou docházet na štáby se zpožděním, takže proces rozhodování bude vyžadovat více představitivosti o pravděpodobném skutečném stavu i vývoji situace k určité době a na určitých směrech. To je druhá stránka vlivu skutečné bojové činnosti — její negativní stránka. Ta bude ještě zesilována vlivy celkových podmínek ozbrojeného zápasu, války jakožto celku, na psychiku řady lidí ve štábech.

V souvislosti s existencí středisek velení vzniká nutně i otázka důležitosti a nutnosti existence početných štábů. Odpověď na tuto otázku je zcela jednoznačná: důležitost štábů vzrůstá. Na jejich snaze a na schopnosti získat co nejvíce informací o situaci, vysoce objektivně a rychle je vyhodnotit a utřídit podle důležitosti a plynule dávat k dispozici funkcionářům ve středisku velení, bude záviset množství podkladů, které bude mít velitel k rozhodování. Stejně tak štábům zůstane povinnost dodávat včas rozhodnutí velitele podřízeným, informovat nadřízeného a sousedy, zpracovávat různé výkazové dokumenty, plánovat, kontrolovat, poskytovat pomoc podřízeným štábům a organizovat všestranné zabezpečení, přičemž všechny tyto oblasti činnosti jsou náročné na čas. Zvláště informační činnost štábu směrem k nadřízenému štábu a k sousedům nabývá na důležitosti vzhledem k předpokládanému možnému různorodému vývoji situace na jednotlivých směrech a vzhledem k možným náhlým zvrátům v situaci.

Další otázkou, jež má návaznost na existenci středisek velení, je otázka sdružující v sobě nutnost řešit několik problémů a zejména, jak vlastně ušetřit čas s ohledem na existující metody práce a rozsah úkolů. Jestliže musí být ve všech směrech (tj. hlavně přípravou lidí a jejich vybavením pomůckami a technikou, které usnadní jejich práci a budou vhodné pro polní a dlouhotrvající po-

užití) podstatně zkrácen čas potřebný k uskutečnění jednoho cyklu velení (ať již při přípravě bojové činnosti nebo v jejím průběhu), je třeba hledat odpovídající řešení. Podklady k němu však může poskytnout jen dlouhodobě a cílevědomě sledovaná, statisticky podchycovaná a objektivně vyhodnocovaná činnost štábů na všech cvičeních. Závěry z této činnosti by pak měly ukázat, které okolnosti brání postupovat kupředu, znemožňují zefektivnit velení vcelku. Přitom musí být nutně konfrontovány organizace a počty složek štábů, jejich vybavení pomůckami a technickými prostředky na jedné, obsah, rozsah, požadovaná kvalita a používané metody práce na druhé straně. Konfrontace těchto činitelů musí pak vyznít v závěr, co je nutné změnit, aby stanovené normy, například pro zplánování operace, byly bezpečně (a co možná ještě s určitou časovou rezervou) na všech stupních.

Některé problémy velení, na které jsem poukázal, jsou v podstatě nezbytnými průvodními jevy složitého procesu velení jako celku, od poslední války až po dnešek. Odráží se v nich revoluční změny, k nimž ve vojenství v tomto období došlo. Tento proces je provázen na druhé straně snahami, hledáním cest, k zamezení dalšího prohlubování rozporů mezi požadavky na velení a jeho možnostmi, které jsou opět jen projevem působení hlavního rozporu (palba — pohyb) do oblasti velení. Hlavním cílem, který v celém procesu vývoje velení sledujeme, je ušetřit maximum času. To je možné jen optimalizací stavu všech kladných faktorů, ovlivňujících stupeň kvality velení vcelku a dávajících lepší či horší předpoklady k plnění základních požadavků na velení, kterými trvale zůstávají pevnost, pružnost, nepřetržitost, resp. operativnost. Celý tento složitý proces vývoje je ovlivňován revolučními vlivy vědeckotechnické revoluce na celkový charakter ozbrojených sil i ozbrojeného zápasu.

Rozvoj vědy a techniky, rozvoj vojenského umění, jsou pak stimulatory změn, k nimž při celkově nezměněném obsahu úkolů velení dochází v jeho systému a procesu. Proto také jsme svědky různých změn v metodách velitelů a štábů. Tento vývoj je provázen řadou tendencí, které vznikají jako odraz boje protikladů v oblasti velení. Tendence jsou poznávány a jejich obsah je určován lidmi, kteří k definování jejich podstaty přistupují z různých hledisek. Tendence mají objektivní, kladný či záporný charakter. K tomu však přistupuje ještě vliv subjektivních názorů lidí, kteří je poznávají a kteří zkoumají způsob prosazování jejich vlivu v oblasti velení.

Jediným kritériem správnosti poznání a řešení je praxe, která je výsledky zkoumání stimulována. Praxe pak potvrdí nebo vyvrátí závěry teorie. Proto v oblasti velení musíme velmi odpovědně a citlivě hodnotit všechny jevy, hodnotit je z hlediska všech vzájemných souvislostí a podmínek, aby na konec do praxe velení přicházely jasně formulované požadavky na způsoby konkrétního řešení, ať již v oblasti činnosti lidí, nebo v oblasti jejího materiálního zabezpečení.

V oblasti velení je ještě celá řada nedořešených problémů. Jejich řešení se musí stát záležitostí všech příslušníků velitelského sboru, kteří se zabývají problematikou velení, ať již v její teoretické, nebo praktické podobě. Tak přispějeme i k tomu, aby v oblasti velení byly plně respektovány závěry XIV. sjezdu KSČ a jednání plenárních zasedání ÚV KSČ, týkající se jak požadavků na zvyšování bojeschopnosti naší armády vcelku, tak i požadavků na podstatné zefektivnění jejího velení.